

Verslag kwartaaloverleg wolf

Datum	7 september 2021
Onderwerp	Kwartaaloverleg wolf
Aanwezig	<p> (Provincie Gelderland), (Provincie Limburg), (BIJ12), (BIJ12), (BIJ12), (Provincie Drenthe), (BIJ12), (Provincie Drenthe), (Provincie Friesland), (Provincie Noord-Brabant), (IPO), (BIJ12), (Provincie Groningen), (Provincie Limburg), (WENR), (Zoogdiervereniging) </p>
Afwezig	<p> (Provincie Groningen), (Provincie Overijssel), (Provincie Zeeland), (Zoogdierversameniging) </p>

Welkom en opening

                     heet iedereen van harte welkom.

Vaststellen agendapunten

Er zijn geen aanvullende agendapunten.

Notulen kwartaaloverleg 8 juni 2021

Er zijn geen op- of aanmerkingen op de notulen van de vorige keer. Het verslag wordt vastgesteld.

Mededelingen

a. Eindvalidatie wolvenmeldingen

Op 7 juli en 30 augustus heeft een eindvalidatie plaatsgevonden van de wolvenwaarnemingen in de database van het wolvenmeldpunt. Alle bekende data (C1 en C2 meldingen) van 2015 tot en met april 2021 is opnieuw beoordeeld door alle validatoren tezamen. Deze eindvalidatie zal vanaf nu jaarlijks plaatsvinden. Een aantal meldingen zijn afgeschaald naar C3, dit betroffen voornamelijk drollen in de bekende wolventerritoria.

Uitslag wolvendata

a. DNA uitslagen kwartaal individueel

Er zijn niet veel bijzonderheden te benoemen. In Friesland/Drenthe is de in Appelscha doodgereden wolf aangetoond bij schademeldingen. Van deze wolf is de herkomstroedel nog niet vastgesteld. Op de Noord- en Midden Veluwe zijn nu twee à drie generaties nakomelingen. De verwachting is dat deze nakomelingen langzaam hun eigen weg zullen gaan vinden. Een zoon van de Noord-Veluwe lijkt zich te vestigen bij het vrouwtje van de Midden-Veluwe. Er is ook een jong nog noordelijker in het territorium op de Noord-Veluwe aangetroffen (Noordnoord-Veluwe). Hier nabij is ook een nieuwe wolvin vastgesteld, afkomstig uit Barnstorf. Op de West-Veluwe is GW1490m opnieuw aangetoond. Hiermee zit dit individu feitelijk een half jaar in dit gebied en is dus feitelijk gevestigd. In Noord-Brabant en Limburg is GW1625m, het alpiene mannelijke dier, aangetoond.

Een totaalkaart, net zoals in Duitsland gemaakt wordt, kan wellicht verduidelijking brengen in de stand van zaken rondom de wolven in Nederland. Per gebied kan dan met verschillend gekleurde stippen worden gewerkt, om duidelijk te maken waar de roedel(s), paartjes en individuele dieren zitten. **Actie/idee:** Dit zal deze tussenrapportage nog niet gemaakt worden, maar is wellicht iets voor volgende tussenrapportages of het jaarverslag.

b. DNA uitslagen maand soortbepaling

Zie vorig punt in verslag.

c. Monitoringsuitslagen kwartaal

Vanuit de monitoring is er weinig aan te vullen aan hetgeen wat al duidelijk is geworden uit de DNA analyse. Dit geeft een goed beeld wat ook op de camera's te zien is.

In Drenthe heeft een wolvin schapen aangevallen. Of dit hetzelfde individu betreft als op camera's is gezien, is niet bekend.

Er is weinig zicht op de Zuidoost Veluwe. Veel van dat gebied betreft rustgebied. Er hangen daarvoor ook weinig camera's.

In het noordelijke deel van de Noord-Veluwe hebben meerdere mensen opgezette tepels bij een wolvin gezien. Er is geen indicatie van roedelvorming vastgesteld. Opgezette tepels komen vaker voor bij dieren in het *Canis* geslacht, en kan duiden op schijnzwangerschap.

Soms worden meldingen gedaan via social media, maar worden die meldingen vervolgens niet officieel gemeld bij het Wolvenmeldpunt. Deze meldingen zullen niet worden meegenomen in de data. Dit gebeurt alleen als er echt een melding wordt gedaan bij het wolvenmeldpunt. Daarnaast worden ook beelden van cameravallen die zonder toestemming van de terreinbeheerders zijn geplaatst niet meegenomen. **Actie/idee:** Dit staat nog niet expliciet in het monitoringsplan wolf. Het zou een goede aanvulling zijn dit erin te zetten.

Concept tussenrapportage

a. Bespreken concept

In het noordelijke gedeelte van de Noord-Veluwe is een wolvin uit de roedel van Barnstorf aangetoond. Het is niet zeker of hier sprake is van paarvorming of dat deze wolvin een doorlopende wolf betreft. Ook is nog niet helemaal duidelijk welk gebied precies gebruikt wordt. Hopelijk is hier de volgende tussenrapportage meer duidelijkheid over. De vrijwilligers van het wolvenmeldpunt hebben zich eerst gefocust op het vaststellen van de individuen in het gebied.

Omdat er nog veel onduidelijkheid is, moet er niet gespeculeerd gaan worden. Alleen de feiten moeten terugkomen in de tussenrapportage. Ditzelfde geldt voor uitspraken over de nakomelingen van de Veluwe. Ook hierbij moet alleen benoemd worden wat er met zekerheid vast is gesteld door middel van data.

In de samenvatting zal een rectificatie komen op de tussenrapportage van de vorige keer. Toen werd er gemeld dat er vier welpen waren, maar er zijn er inmiddels zes aangetoond. Dit is een goed voorbeeld dat monitoring altijd terugkijken is.

De kleuren van de wolven op de kaart zijn lastig te zien. Dit is gelukkig minder bij de interactieve versie, waarop ook ingezoomd kan worden. Ieder individu krijgt een eigen kleur in de kaart. Hoe meer individuen, hoe meer kleuren. De kleuren gaan daardoor steeds meer op elkaar lijken, omdat de echt verschillende kleuren al gebruikt zullen zijn.

De wolf op De Groote Heide zit niet alleen op De Groote Heide, maar het betreft een provinciegrensoverschrijdend gebied. Er zal een zin worden toegevoegd die dit duidt.

Bij schade zal nog een opmerking worden toegevoegd over de daling van schademeldingen na 12 mei in De Groote Heide. Opgemerkt wordt dat dit komt door het aanbod van jong wild. Dit is ook goed te zien als de schademeldingen per maand worden bekeken. Er is een daling van schademeldingen in de zomer te zien. **Actie/idee:** Dit zal ook een keer in de tussenrapportage en/of het jaarverslag worden opgenomen.

Actie/idee: Ook het verschil in visuele kenmerken tussen wolven van de laaglandpopulatie en de

alpiene populatie wordt geopperd als onderwerp om een keer mee te nemen in de tussenrapportage en/of het jaarverslag. Met daarbij ook het voordeel voor de genetische diversiteit als de alpiene populatie en laaglandpopulatie kruist. Dit laatste kan ook worden benoemd als het volgende keer wellicht over paarvorming gaat.

Bij schade is een schema toegevoegd om de tekst te verduidelijken. Dit schema wordt als een goede toevoeging gezien, en zal blijven staan in plaats van de tabel.

Overige tekstuele op- en aanmerkingen mogen in het gedeelde document worden toegevoegd en/of verwerkt.

Overige besprekpunten

a. Fysiek versus digitaal kwartaaloverleg

Er zal worden afgewisseld tussen fysiek en digitaal vergaderen. Bij de fysieke vergaderingen kan dan ook eventueel op locatie worden vergaderd. Als er niet op locatie wordt vergaderd, zal de vergadering zijn in het vergadercentrum van BIJ12 in Utrecht. Mocht de vergadering fysiek zijn, kan ook hybride vergaderd worden. Bij fysieke vergaderingen kan dan ook digitaal worden aangeschoven.

Rondvraag

Er komen wel eens geluiden bij de provincie Noord-Brabant over reeën die zichzelf vastlopen in flexnetten. Terreinbeherende organisaties maken zich hier zorgen over. Gebeurt dit ook bij de overige provincies?

Ja, dit gebeurt ook bij de overige provincies. Op de Veluwe lopen niet zoveel reeën. Vaak duurt het ook maar enkele jaren, omdat de reeën nu gewend zijn om over 90 centimeter netten te springen. Nu moeten ze opeens over 120 centimeter netten. Die gewenning kost even tijd. Reeën kunnen 150 centimeter springen, dus flexnetten van 120 centimeter zouden geen probleem moeten zijn.

Daarnaast hoort de provincie Noord-Brabant dat getroffen veehouders de taxatierapporten niet mogen inzien.

Dit klopt niet, getroffen veehouders krijgen deze taxatierapporten niet actief opgestuurd, maar als bij BIJ12 het verzoek komt om taxatierapporten op te sturen naar de veehouder, krijgt hij deze opgestuurd. **Actie/idee:** BIJ12 wil toe naar een situatie dat veehouders na de taxatie een bevestiging taxatie krijgen, zoals nu ook bij taxaties van gewassen het geval is.

Bij de Zoogdiervereniging is de mogelijkheid om je in te schrijven voor de professionele wolven cursus. De verwachting is dat (veel) meer aanmeldingen zullen binnenkomen dan er plekken zijn. De lijst met aanmeldingen zal dan met [REDACTED] en [REDACTED] worden besproken, om ervoor te zorgen dat de mensen die zich werk gerelateerd veel met het wolvendossier bezig houden prioriteit krijgen.

Tip voor iedereen: later vandaag (7 september 2021) zal een digitaal symposium zijn vanuit Brussel van Intergroup van het Europees Parlement over illegale stroperij van wolven. Het begint om 16:30 uur.

De Fact finding study is klaar, net als de juridische analyse. De juridische analyse zal nog wel aangevuld worden met informatie uit een aantal landen. De fact finding study en juridische analyse zullen in de wolvenwerkgroep van september verder worden besproken. Later zal deze ook met het Landelijk Overleg Wolf worden gedeeld.